

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Bun de imprimat

UN RĂU CARE NU SE LASĂ VINDECAT

După o luptă de aproape două decenii „Legea de organizare a învățământului teologic” promulgată în 19 Mai a. c. se credea, că va restabili calmul necesar unei productive colaborări a tuturor factorilor, chemați să dea bisericii noastre un cler luminat și înarmat cu toate mijloacele pretinse de vremile noastre pentru o cât mai rodnică păstorie în mijlocul credincioșilor.

Ea urma să curme o situație, care a provocat atâtea amărăciuni în sânul clerului. Căci lipsa de uniformitate în pregătirea lui a fixat bariere, pe deasupra cărora rareori se întindea mâna prietenoasă a fratelui muncitor în același ogor spiritual, mai des se încrucișau priviri piezise și se aruncau acuze și ironii înverșunate.

În locul celor 3 tipuri de învățământ teologic, moșteniri ale trecutului bisericilor provinciale, este promovat un singur tip, învățământul Academic reprezentat prin două instituții reorganizate: Facultate și Academie. Două instituții cu program de studii identic, cu corp profesoral identic, cu o identică grijă de fiecare candidat de preoție.

Facultatea intră în rosturi noi. Instituție superioară încadrată în universitate, fără însă a se ținea departe de biserică, ale cărei interese în primul rând le servește. Biserica prin reprezentanța ei canonică, fără a știrbi autonomia universitară supraveghează în deaproape educația elevului ei. Rostul Facultății în viitor este nu numai de a face știință, ci și de a educa preoți. Ultima grijă este cel puțin tot atât de importantă, cât și prima.

Academia pusă în similare condiții de funcționare cu Facultatea, rămâne sub auspiciile directe ale bisericii. Este instituția care se încadrează perfect în autonomia acesteia.

Pepiniera prin excelență a preoților. Cu o identică străda-

nie în a promova știința teologică și a selecționa și crea valorile trebuincioase bisericii învățătoare.

Apropierea dintre Facultate și Academie modelând pe fiecare după tipul și particularitățile bune ale celeilalte, fără îndoială în scurtă vreme ar fi aplanat un conflict, ar fi amuțit ambiții neîntemeiate, ar fi creat atmosfera de liniște necesară avântului pe toată linia.

Dispariția seminarului, ca instituție de specialitate, nu trebuie privită ca o lovitură jicitoare dată unui trecut de glorie. Nimeni nu contestă uriașul aport adus de această școală bisericii. Vremile noastre însă pretind o instrucție și educație teologică superioară. Rosturile seminarului trec pe alt plan. Este școala secundară a viitorului, în care se creiază suflete echilibrate, dând locul ce se cuvine valorilor creștine în dezvoltarea sufletească a elevilor. Ea va da bisericii o intelectualitate laică profund creștină, o colaboratoare prețioasă a elevului în năzuința de încreștinare a vieții sociale.

Durere însă un duh al răului, care de ani de zile întreține o stare de agitație între fiii bisericii noastre, răstălmăcind intențiile legiuitorului pune totul în mișcare pentru a dărâma un început mult promițător. Desinteresul unora, lipsa de înțelegere a altora sunt mijloace folosite cu iscusință pentru triumful voinței destructive. O lege nouă apărută recent desființează complet legea din 19 Mai. Suntem siguri, legiuitorul n-a putut bănui delicateța problemei ce încearcă s'o rezolve mulțumitor pentru biserică. Informatorii au știut să arunce o perdea asupra laturei care nu le convine.

*

Academia teologică, instituția cu cel mai glorios trecut în istoria bisericii și românismului din Ardeal este pur și simplu desființată. Pepiniera preoției, care neînfricată a ținut

aprinșă flacăra credinței strămoșești, a creat conștiința națională în sufletul masselor de iobagi asupriți până la îndobitocire, este pusă într'o situație de jenantă inferioritate chiar și față de dureroasa epocă a robiei străine. Preoțimea ardeleană recrutată exclusiv din această instituție, este despoiată de drepturile ce i se cuvin, după munca ce-o depune într'un ogor mai păraginit, decât în oricare altă parte a țării, și având a ținea piept cu toate atacurile îndreptate împotriva unității neamului sub masca propagandei religioase.

Căci ce alt ceva înseamnă degradarea învățământului Teologic din Academii, la nivelul unui învățământ intermediar între învățământul superior și secundar? Ce altceva oprirea absolvenților ei de a intra în școlile normale pregătitoare de profesori? Ce altceva asimilarea profesorilor ei cu conferențiarilor și schimbarea chiar și a titulaturii catedrelor reduse la numărul de 6?

Ardealul n'a primit lovitura cu resemnare. Într'un glas cler și popor își unesc protestul. Și dacă 20 de ani acest cler disciplinat a așteptat în liniște o legiferare a învățământului teologic, prin care să fie pus în situația de drept a clerului întregii bisericii române, nu înseamnă că va suferi fără a-i omori elanul, ca situația din trecut să fie definitivată. El nu înțelege ca după 4 ani de studii, cu 4 ani de regim de internat să fie pus înapoia absolvenților de facultate, cu aceleași studii, dar fără disciplina severă a internatului. Nu înțelege ca după ce stă de veghe în posturile avansate ale ortodoxiei și românismului, să i se precupească dreptul la o remunerație identică cu ceilalți frați preoți.

Ardealul nu înțelege, ca după ce a experimentat valoarea Academiei aproape 100 de ani să abzică de aceste școli, adop-

Trecut în registrul special dela Tribunalul Cluj, Secția III, sub Nr. 111-1938.

Și cei ce sunt în trup nu pot plăcea lui Dumnezeu. Dar voi nu sunteți în trup ci în duh, dacă Dumnezeu locuiește în voi. Iar de nu are cineva duhul lui Dumnezeu, acela nu este al lui.

Romani 8, 7-8.

EVANGHELIA

Luca 18, 18-27.

Sfinții Părinți, cari au împărțit Evangheliile în pericopele, ce se cetește la serviciul divin din Duminecile de peste an, stăruie mereu asupra acelor părți, cari ne înfățișează problema averii. În mai puțin de trei luni de șesă ori ni s'au înfățișat primejdiile morale ale bogăției și de două ori am avut prilejul să auzim cuvintele grele ale dumnezeescului Învățător: mai ușor va trece cămila prin urechile acului, decât bogatul în împărăția lui Dumnezeu.

Această insistență a sfinților Părinți de a ținea mereu în fața creștinilor problema averii, nu trebuie să ne mire. După mărturia unanimă a sociologilor, proprietatea e cheia de boltă a vieții sociale. Și toate revoluțiile, pe cari le cunoaște istoria, proprietății i-au dat asalt. Visul permanent al oamenilor nevoiași și al oamenilor sensibili la nevoile vieții sociale e găsirea unei minunate formule a reglementării proprietății, care să îngăduie fiecărui om să se folosească din acele comori, pe cari Stăpânul lumii le-a pus la dispoziția omenirii.

Azi stau față în față, cu gând de exterminare, două sisteme politice cu concepții diametral opuse asupra proprietății: comunismul și democrația liberală. Unul vrea distrugerea proprietății private, altul menținerea ei. Cine știe câtă vreme va ținea încordată viața oamenilor lupta dintre aceste concepții!

Împrejurarea aceasta, dar mai ales stăruința bisericii dreptmăritoare, ce se desprinde din cuvintele Evangheliilor citite din fața sfintelor altare, ne obligă să cunoaștem bine doctrina creștină asupra proprietății.

Biserica admite și preconizează proprietatea individuală. O admite ca unealtă, nu ca scop. O preconizează ca o dovadă a vredniciei oamenilor și ca un criteriu al răspunderii lor pentru soarta semenilor. O multime de motive de ordin natural și de ordin creștin-moral pledează pentru proprietatea privată.

Dar creștinismul grevează proprietatea cu datorii ce le impune dreptatea creștină și caritatea creștină. E păcat strigător la cer să treci nepăsător pe lângă omul a cărui onoare ori viață e în primejdie. E păcat strigător la cer să nu dai servitorului tău plata, care să-i asigure o existență. Iar mila lui Dumnezeu — în viața aceasta și în cea viitoare — se va pogori numai asupra celor ce practică faptele milei trupesti și sufletești.

Ceitoru'e, știi care sunt acele? A sosit vremea să te învățăm și să le punem în practică. Pentru că nu există altă mântuire din rele.

tând un tip nou, care nu s'ar putea încadra în viața lui bisericască. Valoarea unei instituții este în funcție de măsura de contribuție ce o aduce întru ajungerea scopului pentru care a fost creiată. În această privință avem mândria, că clerul ardelean ieșit din Academii, a fost în toate împrejurările la înălțime, a binemeritat aprecierea tuturor factorilor de conducere ai vieții noastre politice și culturale.

Apelăm deci la înțelepciunea legiuitorului, să revină asupra unei măsuri menită a neliniști spiritele, într'o vreme când neamul are mai multă lipsă de solidaritate și armonie.

Orice argumente, ce s'ar aduce împotriva acestei cereri sunt izvorite din reavoință din interese personale meschine, din concepții bolnave și streine de realitatea nevoilor actuale, deci nu pot sta în picioare.

Prof. L. G. MUNTEANU

FESTIVITĂȚILE DIN LONDRA

Dăm în cele ce urmează discursurile M. S. Regelui Carol II-lea și al primarului Londrei rostite la banchetul dat în onoarea Suveranului nostru.

Regele Țării a vorbit într'un chip strălucit, vrednic de ori ce mare Suveran, lăsând o impresie profundă.

Presa din toată lumea la comentat cu elogii deosebite.

Discursul Lordului Mayor.

Cu voia Maiestății Voastre și a Alteței Voastre Regale, am astăzi marea cinste și onoare de a ridica paharul în sănătatea Augustului nostru Oaspe, Maiestatea Sa Regele României.

Totodată, să-mi fie îngăduit să repet asigurarea dată Maiestății Voastre în adresa ce ați binevoit să primiți, că această antică și mare Corporațiune cât și cetățenii Londrei, sunt adânc măguliți de onoarea ce Maiestatea Voastră a făcut-o astăzi Cetății Londrei prin vizita Sa.

Mulți dintre cei care sunt așezați acum în jurul acestei mese păstrează o frumoasă amintire a vizitei din anul 1924, a Răposaților Maiestății Voastre Părinți.

Patruspreze ani au trecut dela acest fericit eveniment și astăzi salutăm cu plăcere vizita Maiestății Voastre Onoratul Oaspe a iubitului nostru Rege, ca o nouă expresiune a mării și statornice prietenii care există între ambele noastre Țări.

Această prietenie, bazată pe stima mutuală și reciprocă a două mari Națiuni și cimentată prin sacrificiile comune și camaraderiei lor în timpul marelui război, este astăzi tot așa de puternică precum a fost întotdeauna.

Avem speranța și încrederea că în viitor ambele noastre Țări vor continua să arate același spirit de cooperare leală și amicală.

Noi, în această Țară, ne dăm bine seama de marea interes personal ce-l arată Maiestatea Voastră pentru toate ramurile vieții naționale ale Țării, și am privit cu admirație energia și înțelepciunea cu care Maiestatea Voastră conduce afacerile Statului.

Desamăgirea care am simțit-o cu toții când vizita Maiestății Voastre a fost amânată acum câteva luni, este mai mult decât răsplătită prin faptul că Maiestatea Voastră a găsit prilejul să viziteze această Țară în aceste timpuri încordate.

Aici în Cetatea și Portul Londrei, suntem natural interesați în legăturile de comerț și industrie care leagă am-

bele noastre Țări, și sperăm din toată inima că schimburile comerciale dintre ele vor fi extinse și vor înflori.

Înainte de a termina fie-mi îngăduit să asigur pe Maiestatea Voastră, că faptul că Fiul Maiestății Voastre, Principele Moștenitor, se află astăzi între noi, a mărit plăcerea noastră a tuturor.

Oferim Maiestății Voastre și Alteței Sale Regale respectuoasele noastre salutări și Vă urăm Amândorora cea mai deplină fericire.

Pentru a încheia exprimăm sincera rugăciune ca Poporul Vostru să trăiască în pace și prosperitate și ca să fie dat Maiestății Voastre să domnească mulți ani peste o Națiune fericită și deplin mulțumită.

Răspunsul Maiestății Sale Regelui Carol II.

Domnule Lord Primar,

Nu pot ascunde adâncă emoție ce Mă cuprinde fiind primit cu atâta căldură în mijlocul Domniilor Voastre și de populația falnică capitale a Imperiului Britanic, deci primele Mele cuvinte sunt cuvinte de sinceră și caldă mulțumire către toți acei oficialități și popor cari prin căldura sufletului lor aduc nu un omagiu Mie, ci Țării Mele, străjuitor al civilizației occidentale la porțile Orientului.

Cred că la această primire a contribuit și faptul că în vinele Mele curge același sânge ca al Regelui vostru. N'a fost oare Mama Mea fata Ducelui de Edinburg, nu sunt Eu oare strănepotul Mării Regine Victoria?

Aceasta este deci prima și una din cele mai puternice legături cari Mă leagă de acest popor. Pe urmă în timpurile mai recente nici Eu și nici poporul Meu nu uităm că România a făcut parte din aceeași mare armată a aliaților luptând pentru aceeași cauză și aceeași credință.

Dar cum istoria neamurilor nu se scrie numai într'un veac, imi amintesc că la sfârșitul veacului al XVI-lea cetățenii ai Angliei au luptat în Munții României alături de eroul nostru național Mihai Viteazul, și unii dintre ei au căzut în rândurile oastei lui. Nu cred că e prilej mai frumos decât azi a le aminti faptele lor și numele lor: Baskerfield, Hardwick, Thomas Milemer, Robert Mullineus, Thomas Bishop, Francis Compton, George Davison, Nicholas Williams, sunt cea dintâia legătură de jertfă comună care leagă patriile noastre.

De atunci legăturile între România și Marea Britanie au fost chemate să se desvolte pe un alt tărâm acela al Păcii și al propășirii economice.

Cine știe să citească istoria va vedea care a fost rolul civilizator al Țării Mele.

Așezată, după cum am amintit mai sus, la fruntariile de odinioară a civilizației occidentale, a frânt în decursul veacurilor de pieptul locuitorilor săi primele asalturi ale năvălirilor barbare. Așezată la gura celei mai de seamă cale de comunicație a Europei, Dunărea, a fost pismuită din această cauză de vecinii ei și deci a trebuit să ducă o grea luptă pentru entitatea națională a poporului său. Iată greutățile trecutului, iată temeliile pe cari generațiile abia adormite și cele de azi lucrează spre a crea un stat puternic, civilizată și înfloritor și care având un așa de frumos trecut de rezistență, va ști s'o înfăptuiască cu patriotism și energie într'un spirit de adâncă voință și dragoste pentru pace.

Dacă am legat așa de strâns aceste două concepții Pace și prosperitate economică, este că nu vād două laturi ale civilizației umane care să fie mai strâns legate.

Prosperitatea economică nu se poate desvolta folositor decât într'un spirit de voință fermă de a păstra pacea, și nu este mijloc mai bun de a păstra pacea decât prin dezvoltarea loială și echitabilă a schimburilor economice.

Am ferma convingerea că urmând cu hotărâre și dragoste pe această cale va progresa rapid, pe calea atât de dorită de toate popoarele, prietenia și colaborarea pașnică între state.

Interpenetrațiunea economică, deci de fapt o cunoaștere mai adâncită a

nevoilor și a uzanțelor diferitelor popoare, este o bază solidă de prietenie și de colaborare.

Eu dau o așa de mare importanță dezvoltării acestor relațiuni, încât nu vād mai folositori și siguri solii ai păcii între popoare, decât pe negustori.

România, Vă pot asigura că, este gata de a adopta un atare program de îndată ce va găsi destule și serioase colaborări.

Domnilor,

Puteți vedea deci că Țara Mea se rostește prin Mine astăzi preconizând o înțelegere de pace pe baze economice.

O fac cu conștiința că este una din metodele cele mai sigure spre a promova progresul civilizației umane.

O mai fac fiindcă România are înainte de toate nevoie de o atmosferă pașnică spre a se desvolta și spre a duce la bun sfârșit lupta de ridicare a forțelor sale materiale și pentru desăvârșirea progresului moral și intelectual. O Țară nu poate străluci numai prin forța ei armată și prin puterea sa economică dar și prin iradiația puterilor sale culturale.

Iată România pe care Eu și cu tot poporul Meu o pregătim cu trudă și ferma hotărâre pentru ziua de mâine, iată România pe care am ținut să v'o înfățișez astăzi în fața Domniilor Voastre.

Sunt convins că acest program de dezvoltare civilizatoare va ajuta și mai mult la strângerea relațiilor cât mai amicale între Țara Mea și Imperiul Britanic.

Deși așezată la marginea opusă a Europei vom putea totdeauna să găsim interese și idealuri comune care vor permite o mai strânsă legătură pe terenurile economice și intelectuale.

Terminând aceste cuvinte încă odată aduc mulțumirile Mele cele mai calde tuturor acelor care Mi-au făcut o așa de caldă întâmpinare atât Mie cât și Fiului Meu.

Liga Culturală și Români din Rusia subcarpatică.

În ședința din 2 Noemvrie, comitetul central executiv al Ligii pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, întrunindu-se sub prezidenția d-lui profesor N. Iorga, a votat următoarea moțiune în legătură cu soarta românilor din Rusia subcarpatică:

„Misiunea Ligii pentru unitatea culturală a tuturor Românilor a fost totdeauna aceea de a urmări cu atenție și iubire viața membrilor neamului nostru cari se găsesc dincolo de hotarele, acum atât de mult mărite ale Statului român.

Spre nordul României retragerea trupelor noastre la capătul marelui război a lăsat în ceeace diplomații au numit Rusia subcarpatică, în afară de foarte multe elemente azi desnaționalizate, pe care însă istoria le arată nu numai românești, dar aparținând și vitejilor cavaleri eșiți din mijlocul nostru, prin cari s'a întemeiat însuși statul moldovenesc și un întreg grup de state: cele două Apșe, Apșița, Slatina, Biserica Albă, în care trăiesc peste 15.000 de oameni de cea mai curată și mai nobilă rasă românească.

Atâta vreme cât Rusia subcarpatică a fost sub îngrijirea și în stăpânirea deplină a Statului Cehoslovac, format pe baza ideilor unui gânditor ca Masaryk, nimeni dintre românii liberi nu s'a gândit a în-

greuna sarcina ce-și luase guvernul din Praga.

Astăzi, printr'un concurs de împrejurări fatale, pe care statul român a căutat din răspuțeri să le împiedece, Cehoslovacia, trebuind să părăsească întregi teritorii care au făcut parte din vechiul ducat regat boem și în care trăiește o numeroasă populație cehoslovacă, lăsă Rusia subcarpatică în seama ei, și Rutenii, cari formează marea majoritate a populației, o consideră ca sămburele însuși al statului ucrainean, care râvneste și la însușirea teritoriilor românești dela nordul Bucovinei și Basarabiei.

Pe de altă parte, Ungaria revizionistă, urmărind cu îndărătnicie refacerea vechilor ei hotare, pretinde, în înțelegere cu Polonia, care dorește refucerea, fie și în altă formă, a statului polono-ungar medieval a lui Ludovic de Anjou, recăștigarea întregului Maramurăș, care s'ar adăugi la alte ținuturi reclamate.

Prin Liga noastră poporul românesc cere ca normele de dreptate de care s'au împărtășit toți, să se aplice și Românilor.

Ea îndeamnă Statul român să puie hotărât această problemă. Iar fraților români de acolo le dă sfatul să întrebuinteze toate mijloacele omenești și civilizate pentru a-și pregăti viitorul la care au dreptul să aspire“.

VEAC NOU*)

Secretarul nostru general, dl I. Mateiu, vă va prezenta, Luni, cu talentul pe care i-l cunoașteți, raportul amănunțit asupra activității FOR-ului.

În discursul de deschidere aș dori să pun în lumină trei evenimente din cursul anului trecut, unul menit să ne reconforteze sufletește și două care ne umplu inima de mare jale.

Dacă cu ocazia congresului de anul trecut am putut saluta reînființarea episcopiei ortodoxe a Maramurășului, acum avem marea bucurie de a ști că pe tronul vlădiciei văduvite a urcat un vrednic arhipăstor, că în țara descăleătorului Dragoș a descălecat un fiu al Munților care au dat pe Horea și pe Iancu. Gardul ce ne împrejmuia moșia dinspre miază-noapte se spărsese în prea multe locuri și prin spărturile lui s'au strecurat în vremea din urmă prea multe lifte spurcate; peste acest gard trec încoace și încolo prea multe gânduri care nu izvorăsc din inimi patriotice.

Cel care, ca arhieru, a luat numele de Rășinăreanu, după locul de vecinică odihnă a marelui Șaguna, stând în fruntea Bisericii strămoșești, va ști prin adâncă sa religiozitate, prin marile sale calități de gospodar, prin bogata sa experiență și prin tactul înăscut, dar și prin intransigență întru apărarea marilor comandamente ortodoxe și naționale, să devină cel mai prețios îndrumător sufletească la hotarele dinspre miază-noapte.

Din aceste regiuni nordice a fost adusă acum câțiva ani o bisericuță de lemn spre a fi așezată pe livada din fața castelului din Bran.

În drumurile Ei prin Țara pe care o iubea atât de mult, Regina Maria o zărise pe un vârf de deal, de unde tindea spre cer cu turnul ei svelt. Regina-poetă a rămas uimită în fața armoniei ce se desprindea din liniile cutezătoare și din proporțiile lemnului cioplit de barda primitivă a meșterului dela țară. Ea, care în copilărie trecuse de atâtea ori cu pași răsunători pe lespelele catedralei din Westminster, se ducea în timpul din urmă tot mai bucuros să-l caute pe Dumnezeu în umbra bănelor groase de stejar înroșit de vreme și în atmosfera de cucernicie pe care o răspândea tămâia cădelnițată în fața icoanelor noastre ortodoxe. De sigur că în aceste clipe de adâncă reculegere svăcnea în inima Ei sângele țarilor dreptcredincioși dela cari descindea după maică.

Nu voi uita nici odată ziua în care, acum douăzeci de ani, soarta m'a învrednicit să duc, ca sol al Bucovinei, vestea realipirei moșiei lui Ștefan cel Mare de Țara-mamă, Celei ce răspândea noblețea și bunătate în orice cuvânt și în fiecare gest și personifica maiestatea și frumusețea din creștet și până 'n tâlpi.

Mi-a vorbit tot timpul de grelele încercări prin care trecuse în cursul războiului și de credința care n'o părăsise nici odată. Credința tare și biruitoare în dreptatea cerească și neșovăitoarea încredere în virtuțile și viitorul neamului românesc.

Atâta timp cât fiii acestui neam vor purta floarea recunoștinței lor la mormintele dela Curtea-de-Argeș, genunchi smeriți se vor pleca cu cucernicie în fața Aceleia, ale cărei oase înălbesc acum, împreună cu ale bătrânilor Basarabi, în pământul românesc pentru a cărui mărire a luptat cu atâta devotament.

Pentru ca brazda pe care a tras-o neîndurată coasă a morții să fie și mai largă, ea a stins cea mai scilpitoare inteligență, a curmat cel mai înflăcărat elan, a nimicit cea mai ascuțită sensibilitate și a făcut să amuțească cel mai avântat cuvânt, din câte neamul nostru le-a cunoscut în vremea din urmă.

Am rugat pe preastimatul meu prieten și coleg dela Academie, dl Ion Petrovici, fost ministru și

*) Cuvânt de deschidere rostit la Târgu-Murăș, la al cincilea Congres al FOR-ului.

nedespărțit colaborator al lui Octavian Goga, să ne vorbească după masă despre marele dispărut, căci unul din scopurile Asociației noastre este cinstirea marilor bărbați ai Bisericii. O va face de sigur cu marele-i talent de a descoperi adevărul și de a caracteriza cu artă și căldură.

Din activitatea atât de bogată în roade a lui Octavian Goga aș vrea să subliniez și eu un singur lucru.

El a fost creatorul Ministerului Cultelor și Artelor. Această unire a Bisericii și Artei în aceeași concepție corespundea întrupătrunderii credinței și poeziei în sufletul celui ce împodobește Cerul cu frumusețea fantaziei creatoare și cobora în versuri har ceresc. În cântarea pătimirii noastre răsună zvon de clopot și ritmul psalmilor; cuvintele în care-și înveșmânta sbuciumul sufletească, sunt vorbele vechilor scripturi; volumul cu care-și făcu intrarea triumfală în literatură începea cu o rugăciune. Ca om politic, fiul de preot n'a uitat nici odată că nimic trainic nu poate fi clădit în țara aceasta, decât dacă e pus în consonanță cu formația sufletească pe care a dat-o neamului nostru Biserica lui strămoșească.

Cât de mult avea dreptate — și în ce mare măsură îi datorăm recunoștință — se poate judeca după mărimea bucuriei cu care au primit vestea morții sale cei mai înverșunați vrăjmași ai neamului nostru.

Dela depărtarea la care ne putem înălța de câteori ieșim din vălmășagul luptelor efemere spre a privi din pridvorul Bisericii cele ce se petrec în jurul nostru, putem desluși câteva linii mari, acum când s'au împlinit nouăzeci de ani dela revoluția lui Avram Iancu, când peste patru zile se împlinesc douăzeci dela Alba-Iulia și când Frăția Ortodoxă Română a împlinit cei dintâi cinci ani de activitate.

Ceea ce ni se pare cert, este că veacul al XIX-lea, care a început cu marea revoluție franceză, a culminat în revoluția dela 1848 și s'a sfârșit cu războiul mondial, apare încheiat, iar lozincile lui încep să fie puse la arhivă.

Așezarea politică clădită pe lozincele generoase ale Revoluției franceze în veacul pozitivismului, care în locul lui Dumnezeu încercase să întroneze rațiunea — scrisă cu R mare — apasă și astăzi greu asupra umerilor noștri.

Nu vorbesc de „fraternitate“, care nu-i decât un sinonim cu o nuanță romantic — sentimentală al „egalității“: Fraterniza doar marele demagog cu alegătorii săi înainte de alegeri.

Care e moștenirea lăsată nouă de veacul „egalității“? Munca exploatată de capital, țările agrare trăind după cele industriale, civilizația europeană huzurind din vlaga stoarsă coloniilor, vot egal pentru statele mici ca și pentru cele mari la ...Liga Națiunilor, dar verdictul fără apel al marilor puteri la Godesberg.

Toate acestea nu le spunem pentru ca să mărim numărul detractorilor atât de numeroși în zilele noastre ai vechilor sisteme politice — deși, fiindu-ne totdeauna departe de vălmășagul politicii militante, am avea poate dreptul s'o facem mai mult decât alții. E prea ieftină critica pe care o aduci atunci când perspectiva vremii a lămurit lucrurile.

Înțelepciunea istoriei a arătat că nu poți să faci egal pe om, când el e deosebit din fire. A pune pe picior de egalitate geniul cu cretinul, pe muncitor și pe leneș, pe cel stăpânit de concepții morale și pe criminalul cinic, însemnează a nimici valorile sociale și a subjuga cele mai valoroase elemente lăsându-le pradă mulțimei capricioase.

Dreptatea socială, izvorită prin reacție împotriva exploatării nemiloase în veacul al XIX-lea, este și visul fiilor celui de al XX-lea veac. Dar mijlocul de a ajunge la ea e altul decât utopia libertății. Ni l-a indicat însuși Mântuitorul. Numai

iubirea de-apropelui poate înlănzii raporturile create de fireasca dobândire a puterii prin muncă, vrednicie și talent; numai coborîrea plină de dragoste a bogatului în coliba săracului și a celui sănătos la patul bolnavului poate crea o dreptate socială.

„Libertatea“ pe care au propovăduit-o cu atât foc sacru revoluțiile veacului trecut, a făcut să înflorească individualismul exagerat. Veacul cel nou se caracterizează prin sacrificarea apetiturilor personale pentru binele colectivității, prin recunoașterea ierarhiei și a autorității și prin încolonarea disciplinată a indivizilor în rândurile anonime, care merg spre un țel comun, fără să se întrebe dacă vor fi beneficiarele izbânzii spre care tind. E spiritul de jertfă pe care-l propoveduește Evanghelia și l-a ilustrat cu pilduitoarea crucificare în numele unei credințe însuși Fiul lui Dumnezeu. Dar pentru ca jertfa să fie primită, pentru ca fumul să se înalțe spre Cer ca de pe altarul lui Avel, ea trebuie să fie benevolă. Entuziasmul comandat nu trebuie confundat cu sacrificiul voluntar.

Alături de logica rece și de formula matematică — care au ajutat pe omul veacului al XIX-lea să realizeze atâtea și atât de mari progrese tehnice, dar în același timp l-a dus la un realism sterp și la un materialism feroce — fiul veacului nostru, însetat de spiritualitate, pune misterul intrascendent. Acolo unde înțelegerea minții găsește un hotar ce nu poate fi depășit, fibrele sufletului vibrează încă, putând da omului fericiri nebănuite de cei ce în Biserică vedeau numai o clădire și în om o combinație de celule materiale.

Cu ce pregătire trecem noi pragul noului veac?

Secolul al XIX-lea a fost pentru România epoca încadrării în civilizația apuseană. Cu marile noastre calități intelectuale și cu puterea noastră extraordinară de adaptare am izbutit să ne însușim — mai ales la suprafață — într'un timp scurt ceea ce alte popoare au agonisit în curs de veacuri, de sferturi. E o izbândă, care se datorește în bună parte faptului că civilizația apuseană, fiind în esență latină, a găsit în firea noastră un teren potrivit pe care se putea grefa. Putem fi, de sigur, mândri, de progresele făcute de țara noastră în cei din urmă 150 de ani, — dar nu trebuie să exagerăm. Nu trebuie mai ales să ne extaziem când câteun călător grăbit numește — de sigur mai mult din gentilețea decât din convingere — Bucureștii un mic Paris sau Parisul Orientului, sau constată că liberalismul nostru e mai mare decât cel englez.

Dar, spre fericirea noastră, sunt tot mai numeroși cei ce își dau seama că a imita nu e încă o faptă mare, că în pașii pe covoarele persane ale Palace-urilor făcuți de cei ce în copilărie au purtat opinci, se recunoaște totdeauna o oarecare nesiguranță.

În afară de civilizația apuseană, noi avem și o cultură străveche, moștenită dela locuitorii băștinași ai acestui pământ și adaptată climatului lui. Prin gurile Dunării ținuturile de pe ambele lui maluri erau deschise spre Orient. Atâtea calități ale sufletului nostru, precum fantasia vie, simțul de armonie și euristică, bucuria de oaspeți și altele ne vin din aceste regiuni spre care am fost orientați atâtea vreme: cuvântul „orientare“ însuși vine dela „Orient“. Ex oriente lux se spunea odinioară: lumina dela Soare-răsare.

Când creștinismul — cu elemente orientale el însuși — a pătruns la noi, a găsit aici un teren pregătit: strămoșii noștri traco-daci credeau într'un singur Dumnezeu și în viața de veci. Să nu uităm că, mai târziu, Bizanțul de care eram legați prin ortodoxie, a fost cel mai important centru cultural în evul mediu și că de aici a pornit făclia Renașterii în Apus.

Dacă se poate discuta în ce măsură mai există rase pure în Europa băntuită de atâtea migrațiuni, nimeni nu se îndoește că în anumite re-

giuni, sub anumite influențe climatice și culturale, anumite neamuri au dezvoltat un mănunchi de anumite însușiri, care în combinația lor le dau un anumit caracter etnic. Între aceste influențe, cele exercitate de Biserică sunt hotărâtoare, căci atingând cele mai subtile coarde sufletești, ele determină raportul omului cu Puterea divină și diriguesc ținuta omului față de semenii săi pe acest pământ.

Veacul al XX-lea nu mai e veacul egalizării forțate, ci veacul *diferențierii*. Standardizarea, predicată atât de mult într-o anumită parte a lumii, poate fi un mijloc de înlesnire tehnică, nicidecum însă un scop. Instituțiile cu caracter de cosmopolitism sunt menite peirii: în zilele noastre vedem cum puterea de stat ordonă închiderea lojilor francmasoneriei care solidarizează mediocritatea din toată lumea; internaționala a treia e combătută cu o vehementă sporită; epurația de Evreii strecurați peste hotarele tuturor țărilor e un fenomen în continuu progres; însuși catolicismul e combătut tocmai pentru caracterul său universal, care-l silește să facă cauză comună cu bolșevicii și evreii în combaterea naționalismului statelor totalitare.

Ceea ce crește valoarea noastră în ochii străinătății nu sunt azi formele exterioare ale unei civilizații importate în măsură mai mare decât o puteam asimila, ci ceea ce ne diferențiază de oricare alt popor din lume, aportul de originalitate cu care intrăm în concertul popoarelor civilizate. În măsură mai mare decât prin blocurile mai mult sau mai puțin bine construite din bulevardele capitalei, vom atrage atenția străinului prin acele giuvaere de artă bizantină, care sunt mănăstirile noastre.

Nu în vâltoarea capitalei în care, rob de farmecul confortului și de ademenirile luxului, cel aruncat fără pregătire din satul patriarhal în vârtejul afacerilor, își pierde echilibrul sufletesc, ci la țară, unde stârnește puritatea moralei creștine, găsește străinul marea comoară de omenie și inteli-

gență și deosebitul simț pentru frumusețe și armonie care caracterizează rasa noastră.

Dar înainte de străin, noi înșine, vom găsi în aceste calități mari etnice, toată țăria și mândria de care avem nevoie spre a merge spre biruință. Dacă un singur colț de țară, trăit în robie, ca Ardealul și Banatul, a putut da în ultimul sfert de secol pe un Goga, Vlaicu, Rebreanu, Sabin Drăgoiu și Lucian Blaga, putem să avem toată încrederea în forțele latente cuprinse în masele sănătoase ale acestui neam ce-și așteaptă ziua marilor realizări.

Această *încredere*, care a făcut din Maria o Regină atât de mare și care a dat lui Goga țăria să însuflețească și să îndrume pe ai săi, este la temelie oricărei izbânde. Ea e sădită de Dumnezeu în inimile noastre spre a duce la desăvârșire creația Lui. Și precum cuvântul *încredere* nu e decât un derivat al verbului *crede*, tot astfel încrederea însăși nu e decât un aspect al credinței, despre care Mântuitorul a spus că poate muta munții de la loc.

După marele războiu, cu care s'a încheiat un veac, a urmat o epocă în care puterea inerției ținea în cumpănă forțele prevestitoare ale unui secol nou.

Abia în timpul din urmă avem conștiința că am intrat în acest veac nou, care numai e al egalității, libertății și rațiunii, *ci al diferențierii, al sacrificiului benevol și al încrederii*.

De cinci ani există Frăția noastră ortodoxă. Rădăcinile din ce în ce mai adânci pe care le-a prins în societatea noastră, dovedesc că a fost întemeiată la timp. Să nu ne neliniștim, dacă obiectivele ce ni le-am fixat n'au fost atinse imediat. Așezată deasupra timpului, mai trainică decât împrejurările schimbătoare, Biserica a învățat în curs de două mii de ani să aștepte. Ea suferă senină adversitățile momentului și chiar persecuțiile, știind că ceea ce e lăsat de Dumnezeu nu poate fi stricat de mână omenească, că de-asupra forței vremelnice e dreptatea immanentă.

În veacurile trecute — în cari conservarea ca neam era pentru noi comandamentul suprem istoric, diferențierea religioasă ne-a ferit să fim înghițiți de cei de altă credință decât noi. Tot ortodoxia noastră este astăzi cel mai sigur criteriu de diferențiere, căci noi suntem în lume singurul popor latin de credință ortodoxă. Această împerechere fericită de sânge latin cu alese însușiri sufletești venite dela Răsărit, ne dă acel complex de mari și originale calități etnice, care ridică valoarea rasei noastre.

Dacă n'ar fi decât pentru triumful acestor calități de rasă, care nu se pot dezvolta decât în climatul în care au prins adânci rădăcini seculare, frații noștri care s'au abătut dela singurul drum ce ne duce spre izbândă ar trebui să vină din nou să întărească răndurile noastre. Nu pierzându-ne în universalitatea bisericicii catolice, ci manifestându-se împreună cu noi ca element diferențiat prin ortodoxie vor putea deveni un ferment valoros în progresul omenirii.

Niciodată momentul n'a fost mai priincios pentru aceasta decât la începutul acestui veac nou, când mulți dușmani privesc cu ochi injectați de ură ascensiunea noastră sigură.

Ca și cu ocazia congresului trecut, de la acest loc întind uniților mână frățescă și în așteptarea pasului hotărâtor, voiu căuta să evit tot ce ar putea să-l întârzie.

În mod firesc gândurile noastre se îndreaptă către Cel ce știm că ar fi cel mai fericit văzând în clipele hotărâtoare de azi pe toți fiii neamului strânși în jurul Bisericii strămoșești, asupra căreia El veghiaza în vechia tradiție a Domnilor dreptcredincioși.

Mulțumind tuturor celor ce s'au strâns la acest praznic al ortodoxiei și cerând arhierescă binecuvântare, declar deschis cel de al cincilea Congres al Frăției Ortodoxe Române.

SEXTIL PUȘCARIU

Moțiunea congresului preoțesc.

Congresul clerului din Ardeal și Banat ținut la Timișoara în 10 I. c. a votat următoarea moțiune:

I. În general:

1. Clerul ort. rom. își exprimă bucuria, că la cârma Statului s'a instaurat un crez politic-religios de acord cu tradiția vieții românești și cu interesele de viitor ale românismului, — și că, prin înțelepciunea și energia M. S. Regelui *Carol al II-lea*, avem o *Nouă Constituție*. De aceea, clerul ardelean, profitând de aceasta întâie întrunire în Congres după votarea Constituției noi, exprimă M. S. Regelui sentimentele celui mai profund omagiu și grațitudine, precum și rugăciuni către Dumnezeu pentru a-L învrednici să-și desăvârșească opera de salvator și îndrumător de neam.

2. Preoțimea își exprimă convingerea intimă, că în interesul dezvoltării organice, neturburate a vieții politice de Stat a neamului, e absolut necesară: să se creeze fără întârziere *bazele unei politici religioase de Stat*, care să fie pusă în lucrare cu consecvență și în spirit de dreptate și de convenite reparații după nedreptățile suferite în trecut, iar acestei politici să i se asigure în viața de Stat stabilitatea necesară, pedesupra oricăror trecătoare interese de guvernare în spirit de partid, pe care-l dorim îngropat pe veci.

3. Incredător în experiențele noastre de viață bisericească constituțională, clerul ardelean cere: Să se păstreze necondiționat actuala *organizație unitară bisericească, în principiile sale de autonomie*, admițându-se numai modificări și întregiri necesare de acord cu principiul autonomiei bisericești, — și ca, totodată să se asigure Bisericii ort. rom. din întreaga țară, toate condițiile morale și materiale, de complectarea organizației sale și de salarizarea clerului și a slujitorilor bisericești.

4. Congresul ia act cu mare satisfacție și grațitudine, că prin înalta voință și cheazăie regală, s'a ajuns la *unificarea învățământului teologic*, și, convergent cu acest principiu realizat, la formula *liceelor confesionale*, preconizate de însuși M. S. Regele, din prilejul serbării centenare a Seminarului Central din București.

5. De acord cu principiul acesta și drept complectare în același spirit, Congresul solicită păstrarea *Academiilor noastre teologice* în rândul școlilor de învățământ superior, cu toate consecințele ce decurg din aceasta și anume:

a) Reconfirmarea dreptului, recunoscut prin Decretul Lege din 18 Maiu a. c. de a da licențe absolvenților lor.

b) Admiterea absolvenților lor în școlile normale superioare, pentru a deveni profesori secundari de religie.

c) Echivalarea profesorilor lor cu profesorii Academiiilor din învățământul superior.

d) Lăsarea în ființă a catedrelor pe care le au de prezent, și care și așa sunt destul de puține.

6. Congresul cere, ca *școlile normale* din întreaga țară, și mai ales pentru Ardeal, care a trăit până de curând această tradiție, să fie așezate în cel mai apropiat raport cu Biserica neamului, deoarece acestea școale dinpreună cu școlile teologice sunt indicate prin misiunea și rostul lor, să meargă mână'n mână și complectându-se pentru a prezida și a realiza împreună marea misiune de educare a poporului român.

7. În prag de apropiata serbare de două decenii dela marea Adunare națională dela Alba-Iulia, unde s'a proclamat din partea Ardealului rob de unirea politică cu Țara-Mamă, clerul din Mitropolia Ardealului aduce omagiul său recunoscător tuturor înaintașilor, mireni și preoți, luptători și martiri ai românismului, totodată stăruie cu căldură la toți factorii politici-naționali și bisericești: să inițieze pașii necesari pentru a tămădui și rana desbinării religioase dintre Români, săvârșită și ea tot la Alba-Iulia, acum un sfert de mileniu, și pentru a se reconstitui și unitatea religioasă a Românilor și mai ales în Ardealul pestrițat și slăbit de atâtă minorități de ordin etnic și religios.

II. În special, clerul cere:

1. Legiferarea cât mai urgentă a armonizării salariilor preoțești de toate gradele, potrivit pregătirii și funcțiunii, și egalarea cu ale membrilor corpului didactic, consultată fiind în această privință și Asociația noastră.

La legiferarea armonizării salariilor să se țină seama și de următoarele:

a) Să se calculeze 5 gradații de vechime și o gradație de merit, încă în bugetul 1939/40.

b) Să se acorde spor de 25% asupra salariilor preoților fără sesiuni și fără case parohiale.

c) Preoților cu licență sau doctorat în Filosofie ori în Drept, să li se conteze acest grad academic întocmai ca licența, respectiv doctoratul în Teologie, deoarece și aceste studii sunt utile bisericii și clerului. Și până la dorita armonizare, clerul mai cere:

2. Să se achite gradațiile și ajutoarele familiare din prima a lunii ce urmează dela data decând s'a făcut anunțarea, ca la corpul didactic, gradațiile nefiind un ajutor ci parte integrantă din salariu.

3. Față de scumpetea crescândă din zi în zi, căreia cu salariile de azi nu i se poate face față, să se șteargă toate curbele aplicate, revenindu-se la salariile din 1929.

4. Să se păstreze și pe mai departe scutirea venitului sesiunilor parohiale de sub impozitele și taxele

comunale, fiind sesiunile parte integrantă din salariul preoțesc.

5. Să se acorde și preoților tratamentul prin care, conform legii din Monitorul Oficial Nr. 78 din 1935, se acordă învățătorilor din Secuime, Munții apuseni și Zona culturală — spor de 50% la salariu.

6. Scutirea de taxe școlare pentru fiii de preoți, la fel cu corpul didactic, și acordarea de burse în aceeași condiții.

7. Să se înlăture total cumulul, ca nimeni să nu aibă decât o singură funcțiune și un singur salariu.

8. În caz de pensionare, preotul să rămână la parohie cu titlul de administrator și cu leașa sa, până la punerea în curgere a pensunii, spre a se evita cazurile de preoți pensionari fără salariu și fără pensie și cazul preoților noi fără salariu.

9. Să se respecte arondarea protopopiatelor existente din Mitropolia noastră, — iar protopopii să li se acorde salariu și după funcțiunea protopopească computabil la pensie.

10. Repararea integrală a nedreptăților trecutului în raport cu celelalte culte cu privire la numărul protopopilor, consilierilor, funcționarilor bisericicești, precum și aplicarea art. 31 din Legea Cultelor referitor la numărul sufletelor, averea și nevoile reale ale diferitelor culte.

11. Consilierii — referenți eparhiali — cari, în deosebire de alte Mitropolii, stau sub restricții duble: că li-se interzice și nici nu au funcții secundare plătite și, în același vreme, li s'au redus esențial lefurile de ordinioară, corespunzătoare demnității și muncii lor — să fie restabiliți în salariile din 1928/29, de acord cu hotărârile în vigoare ale Congresului Național Bisericesc, asigurându-li-se și locuință în natură ori chiria corespunzătoare.

12. Să se ia în buget salariu pentru preoții misionari, revizori și secretari eparhiali, posturi suprimate în 1931.

13. Să se acorde diurne convenite Consistoriilor spirituale eparhiale și celor mitropolitane.

14. Să se scutească fondurile eparhiale de pensii de vărsarea re-

ținerilor de 10% la Casa Generală de pensii a Statului.

15. Concordatul și acordul cu Vaticanul, fiind dăunătoare intereselor Statului și ale Bisericii, să fie denunțate fără întârziere.

16. Observarea strictă a repausului duminical, cu aplicarea sancțiunilor prevăzute de Lege.

17. În școlile de toate gradele să se prevadă câte două ore de religie pe săptămână, reintroducându-se și examenul de religie.

18. Revizuirea și înlocuirea po-trivită a primarilor eterodocși din comune pur ortodoxe sau de majoritate ortodoxă, precum și a acelor primari, cari sunt certați cu morala, sau nu cercetează biserica.

19. Să se sistematizeze prin Lege catedre de religie pentru școlile primare și secundare unde sunt ore suficiente pentru catedre.

20. Să se ia în bugetul Statului toți cântăreții absolvenți ai școalelor noastre de cântăreți, asigurându-li-se aceleași drepturi ca absolvenților școalelor de cântăreți din vechiul Regat.

21. Preoții să nu funcționeze în judecătoriile comunale, iar desbaterile acestor judecătoria să nu aibe loc în Duminici și sărbători.

22. Modificarea dispozițiilor Legii Administrative, ca și preoții rurali, să aibă vot deliberativ în Consiliile comunale.

23. Indepărtarea din învățământul de toate gradele a profesorilor și învățătorilor comunisti, sectanți și ateisti, totașa elevii cu idei comuniste, sectare ori ateiste să fie eliminați din toate școlile țării.

24. Să se legitimeze desființarea tuturor organizațiilor anti-naționale și anti-creștine, între ele și masoneria, cari sapă la temelii statului și la schimbarea ordinii sociale, iar membrii lor să fie constatați și scoși din sf. Biserică.

Președinte:

Prot. Dr. Gh. Ciuhandu.

Secretar:

Preot I. Bânda.

Deci dar, atât cât avem timp să facem bine către toți, dar mai ales către cei de credința noastră.

Gatani 6, 10.

„Cartea sub icoană”

La Vălenii de Munte am întâlnit printre alții un pedagog cu o activitate bogată: Dr. Const. Mureșanu, profesor de filosofie la seminarul din Iași. Acest om pregătește o serie de lucrări, în cari va încheia un sistem de pedagogie creștină. Crede că marea problemă a culturalizării satelor se poate rezolva tot printr'un element creștin și sub influența mistică a acestuia — prin rolul educativ al Icoanei. La sate, mai ales în Moldova, e obiceiul de a se păstra cărți bune (cărți de rugăciuni, psaltiri, octoii, etc.) sub icoană. Plecând de la acest obicei, în 1934 a întemeiat o societate: „Cartea sub icoană”. Realizările din primii patru ani de existență și de activitate rodnică, le publică într'o carte apărută recent: „Educația tineretului în Biserică, școală și armată prin Cartea sub icoană”.

Care e scopul societății? Voește să răspândească gratuit cărți bune, mai ales printre țărani și muncitori. De la început formula de mai sus pare susceptibilă de două obiecțiuni: 1. De unde bani? 2. Țăranul nu apreciază ceea ce i se dă gratuit. Tehnica de lucru și experiența de 4 ani dovedesc altceva. Bani (eventual cărțile) sunt donate de oameni bogați. De multe ori donau și cei săraci. La Iași, elevii seminariali au fost așa de încântați de realizările lor printre țărani, că au colecționat sume mari spre a cumpăra cărți. Astfel s'au cumpărat sute și mii de cărți bune. Cu sute de cărți, misionarii societății (preoți, elevi, studenți, profesori, etc.) descind la sate. Asistă la Sf. Liturghie, unde preotul stropește cu aghiasmă sutele de cărți. De la biserică se îndreaptă spre școală (sau spre Cămin), unde se țin conferințe religioase și culturale, iar la sfârșit se împart cărți bune, cu rugămintea de a fi citite. Totodată îi roagă că dacă Dumnezeu va da an bun și roadă bogată, să cumpere și ei cărți, pe cari să le păstreze „sub Icoană”, cum se păstrau Ceasloavele în cele trecute vremuri.

Propaganda a început în Dobrogea, în 1934. Mai târziu s'a răspân-

dit și în Moldova (unde a progresat mai mult). Răspândesc cărți nu numai la sate, ci și printre muncitorii de la orașe, iar cu aprobarea și concursul autorităților militare, au introdus acest sistem și la armată, unde cărțile sunt sfințite de preotul militar și distribuite de ofițeri. Din an în an a crescut tot mai mult numărul donatorilor și bine înțeles și al bibliotecilor rurale și al cărților împărțite prin toate satele Moldovei. În jud. Fălciu s'au organizat și ofrande și șezători culturale, cari au dat rezultate minunate. S'a întemeiat și o bibliotecă a „Cărții sub Icoană”, în care s'au publicat proverbe (bine înțeles selecționate), povestiri educative, cărți instructive și calendare. Prin faptul că se răspândesc cărți bune, sub aripa ocrotitoare a Bisericii, se face un serviciu important cauzei sfinte. I. P. S. Sa mitropolitul Nicodem al Moldovei, în toamna anului 1936 a binecuvântat activitatea societății „Cartea sub Icoană” și a îndemnat pe preoții din arhiepiscopia Iașilor să-i dea tot concursul lor.

D-l Const. Mureșanu pregătește o operă în limba franceză asupra rolului important al răspândirii în mod gratuit a cărților bune.

E interesant de remarcat, că în multe sate țărani, după ce citeau cărțile, donau bani sau alte lucruri în schimbul cadoului primit. Experiența e desigur îmbucurătoare. Într'o conferință publicată în volumul „Biserica și problemele sociale”, I. P. C. Sa Dr. Iuliu Scriban, prof. univ., dovedește cu o rară erudiție, că în toate epocile Biserica a fost aceea, care a răspândit cel mai mare număr de cărți. „Cartea sub Icoană” e un început laudabil de continuare a acelei tradiții.

Diacon IOSIF E. NAGHIU

A existat Shakespeare? Nici astăzi n'au încetat controversile în jurul existenței lui Shakespeare, cel mai mare poet al lumii. De curând s'a hotărât, să se deschidă mormântul poetului contemporan Ed. Spencer, mort în 1549, în care poezii vremii au depus câte un manuscris. Se crede, că printre ele se va putea găsi și al lui Shakespeare, făcându-se astfel dovada existenței sale.

FOILETON

Note despre o traducere patristică.

P. S. Sa Episcopul Vartolomeiu al Râmnicului și Noului Severin, a întemeiat o „Bibliotecă a Părinților Bisericești” în care se publică diverse traduceri din operele patristice. Rostul traducerilor patristice e dintre cele mai importante. Teologul și cercetătorul bisericesc, spiritul faustic al modernului și cititorul preocupat de problemele spirituale, găsesc în operele patristice, obiecte de studii și de cercetări, soluții la diversele probleme, lectură plăcută și utilă. Din punct de vedere al filosofiei culturii, traducerile patristice au o importanță specială. Operele patristice sunt create într'o epocă în care omul avea ca valoare supremă divinul. Conștiința lui era ancorată în transcendent. Creia valori teonome. Modernul nu are nimic ancorat în transe-

dent. În locul valorilor teonome a creat valori autonome. Epoca în care trăim, după *Berdiaeff*, e începutul unei noi epoci de revenire la valorile teonome. După mulți filosofi de azi, trăim zorile unei epoci noi, care revine la valorile teonome, la categoria divinului și care în curând va produce o revoluție culturală (în sensul unei reforme radicale a științei).

Meritul alcătuirii acestei colecții revine în mare parte Păr. M. Pâslaru, un harnic preot oltean, bun cunoscător al limbilor clasice. Traducerile sunt făcute după textul original și precedate de studii bio-bibliografice supra scriitorilor patristici. Până în prezent în această colecție „Biblioteca Părinților Bisericești” — au apărut 6 traduceri.

Nr. 1. Ciprian. Scrieri alese. Vol. I. Traducere de Pr. M. Pâslaru.

Nr. 2. Scrierile Părinților Apostolici. Vol. I. Traducere de P. S. Irineu Târgovișteanu și Păr. M. Pâslaru.

Nr. 3. Scrierile Părinților Apostolici. Vol. II. Traducere de Păr. M. Pâslaru.

Nr. 4. M. Mincius Felix. Octavius. Traducere de dl Paul I. Papadopol.

Nr. 5. Tațian Asirianul. Cuvânt către Greci. Traducere de I. I. Popescu-Piscu.

Nr. 6. Sf. Ioan Gură de Aur. Predicile despre statui.

Vol. I. Traducere de dl Șt. Bezdechi.

Ca introducere la întreaga serie a apărut o broșură a Păr. M. Pâslaru „Valoarea scrierilor patristice și folosul ce rezultă din studiul și lectura lor”.

Vom încerca să vorbim ceva despre cartea cea mai recentă „Despre statui” de Sf. Ioan Gură de Aur, tradusă de dl Ștefan Bezdechi, profesor de limba greacă la Universitatea din Cluj. Traducerea e precedată de două studii. Dl Șt. Bezdechi, scrie despre Viața Sfântului Ioan Gură de Aur „cea mai mare lumină a pământului” (cum îi zicea Sfântul Nil, fost prefect al Constantinopolului).

LA TÂRGU-MURĂȘ!

Astăzi este zi de praznic pentru ortodoxia națională din Ardeal și Bănat. Intelectualii mireni din toate unghiurile Mitropoliei s'au strâns la Tg.-Murăș în al 5-lea congres anual, ca sub povăța vrednicilor noștri ierarhi, să-și mărturisească din nou devotamentul lor cald față de Biserică, Patrie și Rege.

Conștienți de primejdiile ce bat la poarta României, ei socotesc că niciodată n'a fost mai mare nevoie decât azi de solidaritatea sufletelor sub comanda Suveranului înțelept.

Crucea ortodoxă și spada românească trebuie să-și afirme și azi cu toată puterea unitatea lor deplină din trecut ca astfel nimic să nu ne clinească din credințele și hotărele noastre.

Legea lui Hristos a fost totdeauna tăria și scăparea neamului. Punând-o la temelie prefacerilor istorice din ceasul de față, noi asigurăm calea biruințelor de mâine. Iată ce dorește să exprime în congresul ei dela Târgu-Murăș **FRĂȚIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ.**

INFORMAȚIUNI

Știre personală. P. S. Episcop Nicolae Colan, ministrul Culelor și Artelor, a părăsit Capitala spre a lua parte ozi la congresul general al FOR-ului dela Tg.-Murăș, unde vor veni și ceilalți P. S. Ierarhi ai Mitropoliei noastre.

Țara se pregătește pentru primirea Suveranului. La înapoiere, Țara și Capitala vor face M. S. Regelui o măreață primire, în semn de recunoștință pentru ambasada strălucită îndeplinită în țările Apusului.

Populația va întâmpina pe Suveran pretutindeni, pe parcursul trenului semănându-l calea cu flori. În Capitală, primarul general, va publica în ajunul sosirii un apel prin care va încuraja dorințele bucureștenilor de a-și mărturisi cât mai deplin recunoștința. Străjerii, școlarii, membrii societăților culturale și patriotice, vor fi înșiruiți dela gara Mogoșoia până la Palatul din Calca Victoriei.

Conferința dlui profesor I. Petrovici despre Octavian Goga. *Frăția Ortodoxă Română care este cea mai mare asociație a intelectualilor mireni din Ardeal, își ține congresul general la Tg.-Mureș în 26, 27 și 28 Nov. a. c. Punctul central este comemorarea lui Octavian Goga, membru fondator al FOR.-ului. Conferința publică o va rosti ilustrul om de litere, dl prof. Ion Petrovici, membru*

al Academiei Române, fost ministru. Ea are loc în ziua de 27 l. c., ora 4 p. m. în sala festivă a Palatului Cultural din Tg.-Murăș. Va fi un omagiu strălucit adus genialului cântăreț al marelui vis românesc.

Vizita Regelui Angliei. Presa londoneză publică știrea că M. S. Regele George al VI-lea al Mării Britanii va întoarce vizita M. S. Regelui Carol al României în toamna anului 1939. M. S. Regele George va veni cu o escadră a marinei de război britanice până la Constanța, iar de aci cu trenul la București. Ea va consolida și mai mult prietenia dintre cele două țări, asigurând pacea și prosperitatea în sud-estul Europei.

Expoziția portretului francez. În ziua de 10 l. c. s'a făcut la Muzeul Toma Stelian deschiderea solemnă a expoziției portretului francez, în prezența reprezentanților celor două state amice și aliate, și a unui public ales din Capitală. P. S. Episcop Nicolae Colan, a inaugurat expoziția în calitate de ministru al Artelor, vorbind despre neștirbitul interes al României față de manifestările artistice ale serei noastre latine din Apus și aducând omagii sincere guvernului francez pentru această nouă contribuție la cimentarea legăturilor franco-române.

După solemnitatea de aici P. S. Sa a vizitat salonul oficial dela Șosea, exprimându-și toată mulțumirea pentru lucrările expuse de artiștii noștri.

† Protoiereul Traian Petrișor. În ziua de 13 l. c. a încetat din viață în vârstă de 56 ani consilierul mitropolitan Traian Petrișor din Sibiu. Defunctul a fost unul din cei mai destoinici clerici ai arhidiecezei dotat cu alese însușiri morale și intelectuale. Înainte de războiu a păstorit pe credincioșii noștri din comuna Gușterița, ducând lupte aprige cu sașii pentru drepturile românilor. Grație tactului și energiei sale a izbutit să creieze o situație favorabilă pe seama parohiei. În cursul războiului a fost pe diferite fronturi ca preot militar, ca la sfârșitul lui să revină acasă cu sănătatea zdruncinată. Totuș idealismul ce-l călăuzea nu l-a împiedicat să se angajeze în noi acțiuni, devenind un cooperatist însuflețit. Munca lui rodnică i-a adus înălțarea la demnitatea de consilier mitropolitan, pe care a purtat-o cu vrednicie și devotament, fiind apreciat în toate cercurile bisericesti. Boala care-l măcina pe încetul, i-a curmat firul vieții la o vârstă încă tânără, când experiența lui mai putea da atâtea contribuții folositoare bisericii și neamului. Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii.

Recunoștința Cehoslovaciei. Postul de radio Praga a difuzat următorul mesagiu oficial, de gratitudine pentru națiunea română și M. S. Regele Carol al II-lea, din partea națiunii cehoslovace.

„Cercurile oficiale cehoslovace, împreună cu întreaga presă și opinia publică, au luat act cu cele mai adânci sentimente de recunoștință de atitudine guvernului regal român în fața ultimelor tratative internaționale privitoare la problemele generale din Europa Centrală și, mai ales, în fața problemelor cehoslovace și subcarpatice.

În aceste clipe greie, politica României a dovedit calități cu adevărat cavaleresti. Numai la nevoie se cunoosc prietenii adevărați; și poporul ceh, împreună cu cel slovac, au avut,

în nenorocirea lor mângăierea de a putea constata lealitatea desăvârșită a României și a Nobilului ei Rege, Căruia acum doi ani l-au făcut, în împrejurări mult mai senine, o primire plină de entuziasm. Cehoslovacii nu vor uita niciodată dovezile de cinste și credință pe care i le-au dat poporul român și nobilul său Rege.“

Noul stat Cehoslovac. După socotelile făcute, Cehoslovacia a pierdut în folosul Reichului 28.200 km. pătrați de teritoriu, cu 3.600.000 locuitori; în folosul Poloniei, 1000 km. pătrați, cu 230.000 locuitori; în folosul Ungariei, 12.000 km. pătrați, cu aproape 1 milion locuitori.

Suprafața republicii este redusă dela 144.000 km. pătrați la aproximativ 100.000 km. pătrați, adică micșorată cu 30 la sută.

Populația scade dela 15 milioane 300.000 locuitori la 10 milioane 500.000, dintre cari 6.750.000 cehi, în loc de 7 milioane 600.000; 2 mil. 200.000 slovaci, în loc de 2 mil. 550.000; 640.000 ruteni, în loc de 700.000. Minoritățile etnice ale noului stat vor fi: 470.000 germani, în loc de 3.300.000 și aproximativ 200 mii unguri, în loc de 700.000.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 7919—1938.

Comunicat.

În eparhia noastră avem o seamă de preoți săraci și uniți, cari încă nu sunt salariați din partea stăutului. Toate eparhiile cealalte au înființat de mai de mult un fond pentru ajutorarea acestor preoți, până când ajung în situația să nu mai fie avizați la acest ajutor. Fondul se alimentează din daniile benevole ale tuturor preoților din eparhii.

În scopul acesta Consiliul nostru eparhial a decis ca și în eparhia noastră să se înființeze acest fond cu o contribuție lunară de 30 Lei dela fiecare preot. Începând deci cu luna aceasta se va reținea dela fiecare preot 30 Lei în favorul acestui fond, iar preoții avizați la acest ajutor special vor face cereri documentate la Consiliul nostru eparhial.

Este o datorie de sacrificiu, pe care trebuie să o facem toți pentru colegii noștri în suferință.

Cluj, din sedința Consiliului eparhial dela 12 Noemvrie 1938.

Consiliul eparhial.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj

Biografia n'o fac, fiind foarte cunoscută. Studiul al doilea e al Păr. M. Păslaru, Se ocupă cu scrierile Sf. Ioan Hrisostomul. Un lexicograf grec din sec. X, Suidas spune despre Sf. Ioan Hrisostomul:

„Limba sa vâjăie mai cu putere decât cascadele Nilului. Dela începutul lumii n'a posedat nimeni altul, un astfel de talent oratoric, în care el singur era așa de bogat, ba încă numai el a primit fără exagerare supranumele de *Gură de Aur* și *Orator divin*“ (p. XXV).

În istoria literaturii universale, Sf. Ioan Hrisostomul e unul dintre cei mai fecunzi scriitori. Spre a le putea prezenta măcar Păr. M. Păslaru, acceptă împărțirea făcută de primul biograf al marelui ierarh, de *Palladius* fost episcop de Elenopolis în cartea „*Dialogus de vita sancti Ioannis*“ (scrisă pe la 425). Împarte operele Sf. Ioan Hrisostomul în: I. tratate, II. omilii și III. epistole.

I. Are 14 tratate: 1. Comparație între un rege și un monah; 2. Împotriva adversarilor vieții mo-

nahale; 3. Indemnul către Teodor cel căzut; 4. Despre feciorie; 5. Către o văduvă tânără; 6. Despre neîngăduita locuire împreună; 7. Despre pronia lui Dumnezeu, către monahul Stagirie cel chinuit de demoni; 8. Despre umilință; 9. Despre trufie și felul cum trebuie să-și crească copiii; 10. Despre procițe; 11. Despre Sf. Vavila și împotriva lui Iulian și a păgânilor; 12. Dovedire împotriva Iudeilor și a Păgânilor că Hristos este Dumnezeu; 12+1. Nimeni altul nu poate aduce vătămare cuiva, decât el însuși; 14. Către cei ce se supără din pricina nenorocirilor pe care le îndură.

II. Omiliile comentează aproape întreaga Scriptură; III. Are vre-o 240 de scrisori dintre cari sunt importante mai ales cele adresate Sfintei Olimpia.

Volumul de care ne ocupăm, redă într'o excelentă traducere românească, o parte din gândirea neîntrecutului orator al Bisericii creștine. Sf. Ioan Hrisostomul a rostit omiliile despre statui la anul 387 în Antiohia. Are 21 omilii despre statui, dintre cari dl Bezdechi traduce 10.

Despre aceste omilii ca în general despre toate omiliile Sfântului Ioan Hrisostomul, se pot parafraza cuvintele prin cari romanticii francezi caracterizau pe Victor Hugo, „Sfântul Ioan Hrisostomul e focul care arde, e soarele ce luminează, e ascetul ce postește, e filosoful ce meditează“.

Diacon IOSIF E. NAGHIU.

AVIZ. Zilele acestea a eșit de sub tipar, prin îngrijirea părintelui consilier Dr. *Sebastian Stanca*, „**CLUJUL ROMÂNESC**“ Calendarul Eparhiei ortodoxe române a Clujului pe anul 1939. Cuprinde pe lângă partea oficială, cu Șematismul tuturor parohiilor, pagini bogate literare, sociale și distractive. Prețul unui Calendar cu Șematism Lei 30, fără Șematism Lei 10. — Se poate comanda dela *Librăria Eparhială* din Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 6.